

Damian Zdrada, „*Seksoholizm, perwersja i miłość*”,
Wydawnictwo Difin SA, Warszawa 2017, s. 264

DOI: <https://doi.org/10.26142/stgd-2018-045>

Damian Zdrada, autor recenzowanej książki, jest psychoterapeutą, specjalistą terapii uzależnień, zaś recenzji wydawniczej dokonał dr hab. nauk medycznych Marek Krzystanek – psychiatra i seksuolog, co wskazuje, że tytułowy problem seksoholizmu, perwersji i miłości został zgłębniony przez osoby kompetentne co do istoty problemu. Damian Zdrada skupił swoje analizy wokół czterech zasadniczych wątków, tworzących kolejne rozdziały uporządkowane według następujących zagadnień: „Diagnoza kliniczna”, „Psychodynamika i psychoterapia”, „Seksoholizm a popkultura”, „Kilka słów o miłości”.

Autor najpierw stawia pytanie w kwestii zdiagnozowania problemu. Uważa bowiem, że dokonanie diagnozy uzależnienia od seksu nastęrcza licznych problemów. Pragnąc przybliżyć jego istotę sięga do opracowań autorów zajmujących się tytułową problematyką, prezentując i wyjaśniając proces diagnozy psychologicznej. Na podstawie prowadzonych analiz stwierdza, że diagnoza psychologiczna to umiejętność posłużenia się odpowiednimi metodami, wywiadem, testami, obserwacjami. Chcąc przybliżyć omawiane zagadnienie przeciętnemu czytelnikowi, autor dokonuje pewnego rodzaju metody uproszczonej diagnozy, która mówi, że uzależnienie od czynów o charakterze zaburzenia seksualnego występuje wówczas, gdy zachowania seksualne przynoszą niekorzystne następstwa nie tylko diagnozowanemu podmiotowi, ale również innym osobom.

Autor w swojej pracy stosuje właściwie dwa rozróżnienia: seksoholizm i uzależnienie. Podaje przy tym kilka przesłanek, które wskazują, że osoba może być dotknięta uzależnieniem (seksoholizmem). Wśród nich wymienia: fantazjowanie, czyli obsesyjne myślenie o przygodach seksualnych (połączone z masturbacją); uwodzenie (seksapil jako narzędzie umożliwiające zdobycie nad kimś władzy); liczne kontakty seksualne z anonimowymi partnerami; korzystanie z płatnych usług seksualnych; wikłanie się w seks zarobkowy; podglądactwo, ekshibicjonizm, seks intruzywny (niestosowne zaloty, dotykanie i obmacywanie innych, wykorzystywanie swojej pozycji zawodowej do składania propozycji seksualnych); sadomasochizm, seks z przedmiotami, pedofilia i kazirodztwo. Prowadzone analizy autor uzupełnia o alternatywne sposoby zdemaskowania nałogowej erotomanii, powołując się przy tym na uznane w tej kwestii autorytety. Píše na przykład: „W swojej publikacji P. Carnes wyliczył 10 oznak nałogowej erotomanii: utrata kontroli nad zachowaniami seksualnymi; ich dotkliwe konsekwencje; niezdolność do zaprzestania mimo negatywnych konsekwencji; powroty do autodestrukcyjnych zachowań i sytuacji wysokiego ryzyka; uporczywe wysiłki lub chęć by ograniczyć lub przestać; obsesja

seksu i fantazjowanie jako główna strategia radzenia sobie w życiu; rosnąca ilość doznań seksualnych; głębokie zmiany usposobienia w wyniku seksualnych zachowań; tracenie czasu na obsesyjne myśli i fantazje; zdobywanie seksu, uprawianie go i radzenie sobie z konsekwencjami; zaniedbywanie spraw zawodowych, rodzinnych czy wypoczynku. Jest to podejście diagnostyczne, które swoje źródło znajduje w kryteriach uzależnienia od substancji” (s. 47).

Analizy teoretyczne autor uzupełnia o praktyczne przykłady terapeutyczne, które jako praktyk stosuje w procesie terapii. Umożliwiają one czytelnikowi zrozumienie problemu seksoholizmu. Zauważa też, że zarówno w klasyfikacji ICD jak i DSM (systematyka zaburzeń), seksoholizm odczytywany jest jako zaburzenie kontroli impulsu, o psychodynamice zbliżonej do parafilii. Dlatego zaproponowane w książce uszczegółowienie i opracowanie zaburzenia kontroli impulsu w odniesieniu do seksoholizmu należy uznać za szczególnie walor publikacji.

Oceniając książkę „Seksoholizm, perwersja i miłość” z perspektywy osób pracujących w sądownictwie kościelnym należy powiedzieć, że publikacja ta pomaga w urobieniu oceny w zakresie ważności małżeństwa w treści normy kanonu 1095 nr 3 – niezdolność do zawarcia małżeństwa z przyczyn natury psychicznej. W opinii biegłych w wykazie zaburzeń osobowości obecny jest seksoholizm. Niektórzy, jak twierdzi Damian Zdrada, uważają, że sam seksoholizm jest niezależną jednostką zaburzenia osobowości. Słusznie stwierdza, że mamy do czynienia z diagnozą różnicową, co oznacza, że seksoholizm obecny jest w związku z innymi zaburzeniami osobowości. Seksoholizm, jak zauważa, powiązany jest z osobowością narcystyczną (s. 95). Dla zrozumienia patologii narcystycznej przywołuje koncepcję struktury Otto Kernberga, a także cechy osobowości *borderline*, zależnej i histrionicznej, które powiązane są z obrazem seksoholika. Zwraca również uwagę na osobowość obsesyjno-kompulsywną, która może się objawiać i występować jako obiekt nadużycia seksualnego.

Autor, szukając etiologii zaburzenia osobowości założył, że czytelnik zna etiologię poszczególnych zaburzeń osobowościowych. Zapewne uwypuklenie genezy zaburzenia (np. rodzina generacyjna, wychowanie, które wpływa na istnienie zaburzenia, dojrzewanie środowiskowe czy aspekt neuropsychologiczny) przyczyniłoby się do lepszego zrozumienia analizowanego problemu przez szersze grono odbiorców tej niewątpliwie potrzebnej publikacji.

Dla zrozumienia problemu seksoholizmu autor wskazuje na metodę psychodynamiki i psychoterapii. Stawia hipotezę, że funkcjonują cztery typy seksoholizmu. Typ pierwszy wydaje się być typem uzależnienia genetycznego, rodziny dysfunkcyjnej, rozwoju psychoseksualnego, natychmiastowej gratyfikacji, defektu charakteru, transowy, transpersonalny, intoksykacyjny lub egzystencjalny. Typ drugi to parafiliczne zaburzenie kontroli impulsu, takie jak kompleks Edypa, który zapoczątkował kwestię identyfikacji seksualnej. Typ trzeci związany jest według autora z narcystycznym zaburzeniem osobowości. Kolejny, czwarty, dotyczy osobowości obsesyjno-kompulsywnej i został przez autora zilustrowany licznymi przykładami znamie-

nitych autorów z dziedziny psychologii i filozofii oraz terapii pacjentów. Rozdział ten zawiera liczne opisy, ćwiczenia i ryciny dotyczące terapii osób uzależnionych od seksu.

W kolejnym rozdziale Damian Zdrada podjął się próby diagnozy seksoholizmu jako postawy społecznej, której przykładem jest popkultura. Ostatni, czwarty rozdział recenzowanej książki został poświęcony miłości, jako remedium na uzależnienie od seksu. Ta część ma charakter wybitnie filozoficzny. Autor, odwołując się do Maxa Schelera i innych filozofów, wskazuje na znaczenie seksualności, pokazuje również drogę wyjścia z uzależnienia przez miłość. Z tego względu, że rozdział ten ma charakter formacyjny, filozoficzny, a nawet terapeutyczny, brakuje elementu religijności. Nie chodzi tutaj tylko o religijność chrześcijańską, ale o religijność jako narzędzie formacji seksualności czy wyjścia ze stanu uzależnienia od seksoholizmu.

Publikacja „Seksoholizm, perwersja i miłość” w pełni zasługuje na zainteresowanie czytelników. Jest szerokim, dobrze opracowanym studium, choć w moim odczuciu metody leczenia uzależnień powinny znaleźć się według systematyki w rozdziale drugim. Jej wartość znacząco została wzbogacona przez zamieszczenie rysunków, wykresów, opracowań statystycznych. Ponadto po każdym rozdziale przedstawiona została bogata bibliografia omawianego problemu i propozycja filmów, które umożliwią dociekliwemu czytelnikowi pogłębienie wiedzy w zakresie tytułowego uzależnienia. Poddając publikację refleksji z pozycji kanonisty, duszpasterza i spowiednika należy przyznać, że może ona stanowić istotną pomoc w dostrzeżeniu problemu uzależnienia i dostarczyć wskazówek co do potrzeby podjęcia terapii przez osoby zmagające się z uzależnieniem od seksu. Ponadto, kanonista – dzięki zawartym w książce wskazówkom – może upewnić się co do istnienia przyczyny natury psychicznej, która skutkuje nieważnością małżeństwa ze względu na niezdolność do podjęcia obowiązku wierności małżeńskiej.

Ks. Wiesław Kraiński
Uniwersytet Mikołaja Kopernika
w Toruniu
ORCID: 0000-0002-6236-6652